

Uredništvo: uprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004. Mesečna naročnina 25 lir, za inostranstvo 40 lir. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inserate. — Izključno zastopstvo za oglaševanje in inostranstvo: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENE

APRIL 1944

23

NEDELJA

Zwischen Karpathen und oberem Dnjestr weiter Boden gewonnen

Sowjetangriff bei Sewastopol, am unteren Dnjestr und südwestlich Narwa gescheitert - Artillerie zerschlug Bereitstellungen - Deutsche Kampfflugzeugverbände bombardierten Bahnanlagen von Velikije Luki - Örtliche Feindangriffe im Landekopf von Nettuno abgewiesen

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 22. April. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Raum von Sewastopol und am unteren Dnjestr wurden örtliche Angriffe der Sowjets abgewiesen und erneute Bereitstellungen durch zusammengefasste Artilleriefeuer zerschlagen.

In der östlichen Bukowina, zwischen den Karpathen und dem oberen Dnjestr gewannen die eigenen Angriffe in hartnäckigen Kämpfen weiter Boden.

Starke Verbände deutscher Kampfflugzeuge griffen in der vergangenen Nacht die Bahnanlagen von Velikije Luki mit guter Wirkung an.

Südwestlich Narwa scheiterten wiederholte Angriffe der Bolschewiken

gegen unsere neugewonnenen Stellungen.

Im Landekopf von Nettuno wurden mehrere örtliche Angriffe südlich Aprilia verlustreich für den Gegner abgewiesen. An der Südfreund sprengten Stosstruppen an der Adriatischen Küste drei feindliche Panzer mit ihren Besatzungen.

Nordamerikanische Bomber griffen am 21. April ohne Erdsicht mehrere Städte Südosteuropas, vor allem Bukarest an. Es entstanden Schäden und Personenverluste. Durch deutsche und rumänische Luftverteidigungskräfte wurden 19 feindliche Flugzeuge, in der Mehrzahl viermotorige Bomber, abgeschossen.

Einige britische Flugzeuge warfen in der letzten Nacht Bomben im Raum von Köln.

Boji na italijanskem bojišču

Berlin, 21. aprila. DNB. Na južnoitalijanskem bojišču so bili v četrtek odbiti posamezni sovražni izvidniški oddelki z izgubami za Angloamerikance. Nekemu nemškemu udarnemu oddelku je pri Orsogni uspelo vdreti globoko v sistem naprednih postojank in pri tem poginili v zrak dve hiši, pri čemer je imel sovražnik krvave izgube. Nek drugi udarni oddelki je poginil v zrak neko nadaljnjo hišo, ki je bila izgrajena v oporišče, in uničil na umiku v boju iz bližine nek sovražni izvidniški oddelki.

Na nettunskem predmostju je bil pri Colle-Carano krvavo odbit v strujenem ognju nek močan sovražni udarni oddelki, nek drugi udarni oddelki pa je bil odbit s takojšnjim protisunkom. Pri Ponte Rotto so Nemci izrgali sovražniku neko oporišče.

Nemške daljnostrelne baterije so obstreljevale mestno in luško področje Aprilia in Nettuno ter povzročile velike poškodbe v skladiščih gradiva in streliva.

Nemška bojna letala so napadla v Lantianu z dobrim učinkom angloameriške

zbirališča tovornih avtomobilov. Pri odletu so opazovali velike požare.

Berlin, 21. aprila. DNB. Nekemu močnejšemu oddelku severnoameriških štirimotornikov, ki je vdril nad Severno Italijo, je nemška in italijanska letalska obramba z odločnim posegom preprečila, da ni mogel izvesti stranskega napada. Nemški lovcii so ta oddelki 40 letal tako močno napadali, da so morala letala zasilno odvrči bombe. V stanovanjskih okrajih raznih severno-italijanskih mest je nastala škoda in izgube med prebivalstvom. Po dosedanjih še nepopolnih poročilih so bili sestreljeni 4 sovražni štirimotorniki in 2 lovca. Protiletalsko topništvo pa je nad Severno Italijo sestrelilo še neko nadaljnje sovražno letalo.

Na odseku ob jadranski obali so nemška bojna letala v spremstvu lovcev napadla angloameriška zbirališča tovornih vozil in skladišča gradiva. Bojni letalci so povzročili z dobrimi bombnimi zadetki več velikih požarov in so uničili vozila in baterije.

Čestitke Führerju

Berlin, 21. aprila. Letos je Führer ponovno prejel za svoj rojstni dan veliko število čestitk ne samo iz širokih slojev nemškega naroda, temveč tudi iz inozemstva. Številni državni poglavarji in inozemski državniki so mu brozjavno čestitali in izrazili svoje najboljše želje.

V Berlinu se nahajajoči inozemski diplomati so se osebno vpisali v knjigo čestitk in s tem izrazili Führerju svoje osebne čestitke in čestitke državnih poglavarjev, vlad in narodov, ki jih zastopajo.

K položaju na vzhod. bojišču

Berlin, 22. 4. DNB. Na južnem odseku vzhodnega bojišča je prišlo v zadnjih dneh do malenkostnih sovjetskih nastopov. Položaj na bojišču se ustaljuje. V vojaških krogih nemške prestolnice se mnogo omenja poročilo »Exchange« iz Moskve, na podlagi katerega je zapletena Lukova armada v težke obrambne boje. Sovjeti se morajo, tako pravi poročilo, zelo truditi z zgradnjo zveznih poti, tako da i računati na hiter nadaljnji razvoj. Ravno tako bo preteklo precej časa, da bodo odstranjene težave v sovjetskem zaledju, ki so v zvezi s preskrbo čet. V poročilu tudi priznavajo, da so morali Sovjeti prepuščati nekaj že pridobljenega ozemlja na prostoru pred Karpati in v smeri proti madžarski meji.

Romunsko vojno poročilo

Bukarešta, 22. aprila. Vrhovno poveljstvo romunske armade je objavilo naslednje poročilo:

prednostje so se tudi večer brez uspeha nadaljevali. Sovražnik je izgubil v letalskih bojih in na tleh 40 letal.

Na spodnjem Dnjestrju, v srednji Besarabiji in moldavskem bojišču ni beležiti nikakih posebnih dogodkov. V gorskem odseku Bukovine so naše čete izboljšale svoje položaje.

Podnevi je napadlo angloameriško letalstvo prestolnico, kakor tudi petrolejsko področje in Turn Severin; nastala je škoda in žrtve med civilnim prebivalstvom. Številna sovražna letala so bila sestreljena.

Sovjetski napadi na sebastopolsko

Žalostna usoda Poljakov, odgnanih v Sovjetsko zvezo

Zeneva, 21. aprila. »Times« moškovski dopisnik skuša v posebnem članku prikazati v čim ugodnejši luči postopanje s Poljaki, ki so bili svojočasno odgnani v notranjost Sovjetske Rusije.

Popolnoma drugače pa izzveneva poročilo edinburskega lista »Scotsman«. List opozarja na žalostno usodo teh Poljakov. Zelo se je bati, piše list, da bodo sedaj sovjetske vojske v vzhodni Poljski ponovno pričele z deportacijami, ker se ni svetovno mnenje pravčasno zoperstavilo temu zločinstvu.

Kruh na karte v Lisboni

Lizbona, 21. aprila. Prvič v portugalski zgodovini bo v četrtek v Lisboni in okolici racioniran kruh. Ker se še vedno združujejo trdovratne govornice, da so Zedinjene ameriške države odredile zaporo izvoza vseh živil v Portugalsko, je v zadnjih dneh prebivalstvo naravnost navalilo na trgovine, da kupijo ameriške testenine. Tisk zahteva disciplino in izjavlja, da mora tudi portugalski narod doprinesiti žrtve.

Japonci prodirajo na Kitajsko

Sanghaj, 22. aprila. Po poročilih iz Čungkinga so začele japonske čete na eni najvažnejših točk kitajskega bojišča z novimi nastopi. Po nekem kitajskem vojnem poročilu so prekoračili dne 18. aprila na področju Haifenga (pokrajina Honan) na treh mestih Rumeno reko ter so zapletene sedaj pri kraju Paissa vzhodno od Čenkova v težke boje s čungkingškimi četami. Kakor domnevajo čungkingški vojaški krogi, nameravajo Japonci zaesteti odsek pekingške-hangkauske železniške proge od Čenkova do Sinlianga.

Med Karpati in gornjim Dnjestrom smo dobili nadaljnje ozemlje

Sovjetski napadi pri Sebastopolu, na spodnjem Dnjestrju in jugozahodno od Narve so se izjalovili - Topništvo je razbilo pripravljalne položaje - Nemški oddelki bojnih letal so bombardirali železniške naprave v Velikih Lukih - Krajevni napadi sovražnikov na nettunskem mostišču so bili odbiti

Führerjev glavni stan, 22. aprila. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na področju pri Sebastopolu in na spodnjem Dnjestrju so bili krajevni napadi Sovjetov odbiti in obnovljeni pripravljalni položaji z osredotočenim topniškim ognjem razbiti.

V vzhodni Bukovini, med Karpati in zgornjim Dnjestrom smo pridobili s lastnimi napadi v trdovratnih bojih nadaljnja ozemlja.

Močni oddelki nemških bojnih letal so napadli v pretekli noči železniške naprave v Velikih Lukih z dobrim uspehom.

Jugozahodno od Narve so se izjalovili ponovni napadi boljševikov proti našim novim postojankam.

Na nettunskem mostišču so bili številni krajevni napadi južno od Aprilije odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Na južnem bojišču so razbili naskakovalni oddelki ob jadranski obali tri sovražne oklepneke z njihovimi posadkami.

Severnoameriški bombniki so napadli 21. aprila, ne da bi videli zemljo, več mest južne Evrope, predvsem Bukarešto. Nastale so škode in izgube med prebivalstvom. Nemške in romunske letalske obrambne sile so sestrelile 19 sovražnih letal, večinoma štirimotornih bombnikov.

Nekaj britanskih letal je odvrlo v pretekli noči bombe na področje mesta Kölna.

Ojačeno tovarištvo z Nemčijo

Budimpešta, 22. aprila. V četrtek zvečer so se zbrali v prostorih vladnega kluba številni člani stare vladne stranke, kakor tudi nekateri člani kabineta. Tudi ministrski predsednik Sztojay je bil navzoč. V teku živahnih izmenjav misli je podal ministrski predsednik razjasnitve o prečih vprašanjih. Med drugim je ministrski predsednik z zadoščanjem in ponomom omenil uspeha poln odpor, ki ga nudijo madžarske čete na vzhodu. Njihova vojna dejanja dokazujejo na eni strani tradicionalne vojaške vrednote madžarskega vojakarja in so na drugi strani sposobne, da ojačajo nemško-madžarsko tovarištvo in vojno bratstvo, ki se je že v prvi svetovni vojni izkazalo.

Kot najvažnejše dejanje za domovino

je označil ministrski predsednik porast deželno-gospodarskega, kakor tudi industrijskega proizvodnje do najvišje stopnje, kajti tako je dejal, ta porast do najvišje stopnje proizvodnje tvori pogoj za uspehe madžarskih čet na bojišču. Zelo važno pa je tudi, da vojski na bojišču dobro vedo, da država skrbi za njegove rojake.

Ministrski predsednik je omenil v zvezi s strahovalnimi napadi na Budimpešto in manjša provincijska mesta mirno in samozavestno zadržanje prebivalstva, ki ga mora označiti kot vzgledno. Odloki o židih bodo skrbno nadaljevali; za točno izvrševanje teh odlokov, ki so v korist naroda, bo vlada že skrbela.

Val ogorčenja proti strahovalnim napadom

Bukarešta, 22. aprila. »Dejstvo, da angloameriški strahovalni napadi javnega mnenja v Združenih državah in Angliji prav nič ne ganejo,« tako piše dnevnik »Current« ter navaja članek turškega časopisa »Istambul«, ki je to ugotovitev navedel v komentarju k napadu na Bukarešto. »Nam podaja sliko o padcu moralne vesti teh narodov.« Častni zakoni vojne se zde tamkaj kot predsodki preteklosti in zaščita starcev, žena in otrok, kot ovira možnosti zmage. »Potrebno je, se vprašati, ali javnost zaveznikov kaj izve o teh žalostnih dogodkih, o delovanju njihovih strahovalnih letalcev in vsekakor je na mestu, da dvomimo o tem, kajti,« tako izjavlja časopis, »v Združenih državah in Angliji skrbno pazijo, da javnost ničesar ne izve, da čita le uradna poročila in da nima nobene možnosti, da jih kontrolira. Od tod izvira vsa tehnika laži, od tod spodbadanja k izbruhom sovražnosti, zavijanje resnice v tenčico. In te metode uporabljajo v deželah, ki baje temelje na tradiciji prostega mnenja.«

Pariz, 22. aprila. Z velikim ogorčenjem poroča pariško časopisje o obnovljenih težkih angloameriških strahovalnih napadih na Pariz. »Aujourd'hui« ugotavlja,

da so ti strahovalni napadi namenjeni Franciji in francoskemu narodu kot represalije, ker so raje sklenili premirje, kakor da bi se borili za stare angleške lorde in wallstreete gangsterje. Predstavljajo represalije proti delavcem, ki sodelujejo pri organizaciji nove Evrope proti državi, ki noče vsakih 25 let žrtvovati svojo mladino v boju proti Nemčiji in proti Francozom, ki se branijo poslušati pozive iz Londona in Alžirja, ki jih pozivajo k upor.

»Matin« ugotavlja, da ostajajo angleške metode vedno iste. Uveljavljajo se proti civilistom, ženam in otrokom, proti stanovanjskim hišam, palačam in sveščicam. Ze pri obsedanju Orleansa je bilo isto. »Petit Parisien« je dal svojemu komentarskemu delcu napis: »Njihov mir, to je verni mir.« Ker so se Francozi leta 1940. branili, da bi padli do zadnjega moža za Veliko Britanijo, tako piše list, sedaj bombardirajo zavezniški Pariz. »Oeuvre« govori o ogorčenju francoskega prebivalstva in »Echo de la France« še pristavlja, da daje množica, ki jo vidimo korakati med razvalinami, duška svojemu izrazu z glasnimi izbruhi sovražstva proti uničevalcem.

Božilov o Macedoniji

Sofija, 22. aprila. Oblednica dneva, na katerega je bila Macedonija pred tremi leti osvobodena in ko so bolgarski vojaki vkorakali v to področje, je ministrski predsednik izdal oklic, v katerem kaže na bolgarski značaj Macedonije in podčrta, da bo Macedonija ostala vedno del celote bolgarske države. Veselje, s katerim je prebivalstvo pozdravilo bolgarske čete, je bilo najboljše ljudsko glasovanje. Bolgarija se ne bo mogla in tudi ne bo hotela nikoli odreči Macedonije.

Židovske trgovine na Madžarskem zaprte

Budimpešta, 21. aprila. Minister za trgovino in promet je na podlagi vladnih opolnomočij odredil takojšnje zaprtje vseh židovskih trgovin in zaporo vseh skladišč.

Vojni minister pa je v petek odredil, da morajo vsi židje takoj oddati svoje radijske aparate.

Sovjetska potovalna razstava zažgana

Rim, 21. aprila. Na sovjetsko potovalno razstavo, ki jo je pred 3 meseci organiziral Višinski in je potovala po vseh večjih mestih Južne Italije, je bil konec marca izvršen težak napad ter je razstava večinoma zgorela. Kakor piše neapeljski komunistični list »L'Avanti«, je atentat izvedla neka večja skupina nepoznatnih oseb iz Katanije. O zločinu ni nobenega sledu, vendar gre brez dvoma za »protifašistič«.

Salvador brez časopisja

Madrid, 22. aprila. Agencija EFE poroča iz Mehike: Po poročilih iz San Salvadorja je predsednik general Hernandez z dekretom prepovedal izhajanje vseh časopisov. Edino organ vlade »Diario Nuevo« bo izhajal še naprej. Ta ukrep utemeljuje s tem, da je časopisje skrivalec pri zadnjih revolucionarnih dogodkih.

Kratka poročila

Stockholm. Združene države so povzdignile, kakor javlja agencija Reuter, poslanstvo v Lizboni v veleposlaništvo; portugalska vlada je istotako svoje poslanstvo v Washingtonu povzdignila v veleposlaništvo.

Ankara, 22. aprila. Na seji libanonskega parlamenta je predlagal neki poslanec, da napove Libanon Nemčiji in Japonski vojno. Predlog je parlament odbil.

Amsterdam. V pogovoru z zastopniki časopisja je poudaril de Gaulle, kakor javlja Reuter iz Alžira, da francoski disidentski komite ni priznal Badoglieve vlade.

Madrid. ABC poroča iz Lizbone, da so »kavarniški politiki« sedaj že popolnoma jasno skicirali obe možnosti vdora. Ali se bo začel gibati že tolikanj opevan gigantski angloameriški stroj z angleškega ozemlja, ali pa bo pričela delovati že pozabljena vojska generala Wilsona na bližnjem vzhodu. Vsekakor pa prevladuje mišljenje, tako javlja dopisnik, da se bo vdor pričel iz Anglije, ker so Sovjeti dodelili Anglosakom francosko področje za napadalni objekt.

Sofija. Listi priobčujejo naslednje uradno poročilo: V noči na 21. april je preletelo večje število sovražnikovih letal bolgarsko ozemlje. V okolici Plovdiva so letala spuščala razdiralne bombe.

Bukarešta. Napad severnoameriških letalcev, ki je bil izveden v petek opoldne na Bukarešto, je imel izrazit strahovalen značaj. Sovražne bombe so zadale predvsem goste obljude delavske okraje. Tudi tokrat je prebivalstvo takoj po napadu spontano pomagalo pri javni pomožni službi. Prebivalstvo je obdržalo pri tem tretjem strahovalnem napadu isto zadržanje mirne odločnosti, kakor doslej.

Poziv skupinskega vodje

Slovenska javnost je z veliko pozornostjo in z iskrenim odobravanjem sprejela na znanje govor SS skupinskega vodje gen. Rösenerja, ki ga je imel ob prisegi domobranske vojske na Stadionu dne 20. aprila. Zlasti je dojmil ljudi tisti del njegovega govora, kjer je pozval vse one, ki so doslej stali ob strani, da se uvrste v domobranski pokret in da se skupaj z domobranstvom bore za svobodo svojega naroda proti banditom, proti komunistom in njihovim pomagačem.

Poleg tega je skupinska vodja SS še podrobneje pokazal na one, ki so dosedaj stali ob strani domobranskega pokreta ter razložil, da so to ljudje, ki so nekoč prisegli na osebnosti, katerih danes ni več, ali pa so svojo domovino v nesreči zapustili in jo izdali. Kdor hoče prisegati tem izdajalcem še naprej držati, izdaja svoj narod, svojo domovino in se sam izloča iz narodne skupnosti.

V resnici je bilo še do danes nekaj ljudi, ki so s tega ali onega razloga stali ob strani in si na osnovi nekih sebičnih pretevez ustvarjali fantastične domneve, prezirali suho stvarnost ter narodu s tem škodovali. Sedaj je nastopil skrajni čas, da uvidijo vso škodljivost svojega zadržanja in svoje delovanje radikalno preusmerijo. Na prvem mestu stoji korist naroda. Če smo prepričani, da je tako ali tako delovanje s temi koristni v opreki, potem je jasno, da ga je treba opustiti. Še več! Če smo prepričani, da je edino domobranstvo tisto, ki v danih razmerah resnično ustreza osnovni narodni koristi, je naša dolžnost, da aktivno pomagamo pri njegovem delu z vsem srcem in vsem navdušenjem. Treba je enkrat za vselej poudariti, da bi zabredel v skrajno politično nemoralo tisti, ki bi sedanje razmere zlorabljal v kaj drugega. Zdi se, da se nekateri maloštevilni drže načela, kakor da je morala obvezna samo v življenju posameznika, dočim naj bi bila občestva iz moralnih obveznosti izvzeta. Da se je slovenski narod odklenil domobranske misli v tako ogromni večini in to iskreno, je dokaz, da si je kljub vsem strahotnim duhovnim razmeram, ki jih je povzročil komunistem, še znal ohraniti čut dolžnosti do slovenskih koristi in predvsem čut politične moralnosti. Možno je, da nekateri kljub vsej nujnosti in kljub vsej nesreči še vedno trmasto vztrajajo pri svoji politiki abstinenec; toda to ni nikakor ne bo niti v najmanjši meri omajalo zaleta slovenskega naroda, ki bo šel mirno preko njih. Zgodilo pa se bo, da bodo sami postali žrtve svojega kljubovanja in padli v pozabo, »kakor se je še vedno zgodilo tistim, ki niso niti prislusnili tonu narodnega življenja in narodnih koristi.

Scorza oproščen

Milano, 21. aprila. Posebno sodišče za obrambo države je oprostil bivšega generalnega tajnika fašistične stranke Scorzo, ki so ga obdolžili, da po zahtevni aretaciji Duceja v kraljevi vili Savojski ni izdal potrebnih ukrepov za splošno mobilizacijo fašistične stranke proti Badogliu.

Vsa Italija je z veseljem zadovoljstvom sprejela oprostitveno razsodbo. Scorza ni bil priljubljen zgolj v strankinih krogih, temveč tudi med narodom in so ga posebno radi imeli vojaki in delavci. Po osvoboditvi Mussolinija so se gotovi naprosniki Scorze bali pred njegovim možnim hitrim vzponom, do česar ga je upravičevalo njegovo jasno zadržanje v prid Duceja v fašističnem Velikem svetu. Iz teg krogov so tudi vedno znova prihajale obtožbe proti Scorzi zaradi njegovega zadržanja po aretaciji Mussolinija. Ker pa te obtožbe niso hotele prenehati, je Duce sam sprožil sodno postopanje, ki se je sedaj končalo z oprostitvijo Scorze.

Turški glas o drugem bojišču

Carigrad, 22. aprila. K najnovejšim angleškim vladnim ukrepom piše časopis »Tasviri Efkari«, ki spominja na slične ukrepe, ki so bili izvedeni med turškimi osvobodilnim bojem pred veliko ofenzivo. Časopis je izjavil, da je skeptičen, da bi mogli zavezniški v nekaj dneh ustvariti drugo bojišče. O tem drugem bojišču se je pisalo v treh letih že toliko, da vsak pameten človek teh vesti že ne jemlje več resno. Tudi ne more nihče presoditi tega, ali bo za evropske narode dobro, če bo drugo bojišče zares ustvarjeno. Ker so bile v zadnjih dneh nevtrelcem postavljene agresivne zahteve, zro narodi, ki so odločeni braniti svojo čast, na bodoče dogodke z veliko skeptiko. Peyami Safa omenja v »Tasviri Efkariju«, da pomeni drugo bojišče končno torišče, ki ga vsi, predvsem pa tudi sile osi z neprisilnim pričakujejo. Sedaj bi že moralo pričeti zadnje dejanje največje tragedije zgodovine drugače bo postala tragedija komedija.

Imphal popolnoma obkoljen

Sanghaj, 21. aprila. »Bitka za Imphal« se blizu z ogromnimi koraki svojemu koncu, ker so branilci popolnoma obkoljeni in so jim odrezane vse poti za umik,« je izjavil namestnik japonskega vojaškega poročevalca na neki tiskovni konferenci. Zedinjene indijsko-japonske sile so še 5 km oddaljene od Imphala in 13 km od Dimapurja. Tudi s padcem Dimapurja je računati v kratkem. Operativni cilj vojaških nastopov je popolno uničenje četne sovražnikove armade in to ob čim manjših lastnih izgubah.

Naročajte 'Slovenca'!

„OF“ – roparica ljudskega premoženja

Ogromna gospodarska škoda, ki jo je povzročil komunizem v zahodni Notranjski

Poleg St. Petra na Krasu je trg Il. Bistrice igral za razdiralne akcije OF že ob njenem spočetju, je bila v ta namen skrbno organizirana obveščevalna služba med »položaji« in pa zveza z ozemljem tostran Snežnika.

V sklop te kurirske službe so bile pritegnjene vse okoljske vasi — globoko v Istro. Da je obveščevalna služba delovala, so skrbeli predvsem politkomisarji, pa tudi njih zastopniki, ki so bili v ta namen skrbno organizirani obveščevalna služba med »položaji« in pa zveza z ozemljem tostran Snežnika.

Da je obveščevalna služba delovala, so skrbeli predvsem politkomisarji, pa tudi njih zastopniki, ki so bili v ta namen skrbno organizirani obveščevalna služba med »položaji« in pa zveza z ozemljem tostran Snežnika.

Prodaja živil prepovedana

Da bi bila zajamčena prehrana za komuniste, je bila preteklo jesen prepovedana vsaka prodaja živil v ona naselja, kjer je bila nastanjena kakršna koli nemška posadka. Kar koli je kdo hotel težje vnovčiti, je storil skrivaj ali pa le z izjemnim dovoljenjem politkomisarja, ki se je vedno zanimal, kdo je kupec in komu je blago namenjeno.

Badoglijevci - zavezniki komunistov

Badoglijevci so pri tem uživali posebno zaščito. Medtem ko so domači trgovci imeli velike nepravilnosti in težave s prevozom krompirja, raznovrstnega sadja in drugih deželnih pridelkov iz oddaljenejših vasi — ker ni bilo kmetom dovoljeno uporabljati uprežne živine po »beli cesti« — so badoglijevski kupci isti kmetje lahko nemoteno dostavljali blago ne samo do ceste, ampak naravnost v Trst in na Reko, tako da niso imeli nikakega tveganja pri svojih kupcih.

Kakor je bila prodaja živil prepovedana — in po nekaterih krajih dovoljena samo badoglijevskim kupcem — je bila strogo obvezna oddaja hrane komunistom.

V ta namen je bila v vsakem kraju organizirana posebna zbiralnica in izbranci so skrbeli za prevoz blaga v »slagalista«.

Posebno strogo se je vršilo in se še danes po Brkinih in drugih zakotnih va-

seh vrši zbiranje maslač, zlasti surovega masla. Organizirana oddaja surovega masla je po enkrat tedensko, najraje konec vsakega tedna.

Pivka, ki ni bila nikdar bogata na poljedelstvu, še najmanj pa v zadnjem četrtstoletju, je tudi morala marsikaj žrtvovati za komuniste na Mašunu in v snežniških gozdovih.

Iz Brkinov, Janežvega brda, Prlož in okoliških naselij, preko neke komunistične podružnice v Bitinjah pod Premom, ali pa preko sivolasega izza turških časov znamenitega Šilen taborna, preko St. Petra na Krasu po eni strani, ter preko Il. Bistrice po cesti za snežniške gozdove je poromal prenekateri kmetijski žulj v ne-nasitno žrelo narodnih uničevalcev.

Uničenje sadnega pridelka

Pa še nekaj: v tej svoji prvi »petletki« gospodarskega uničenja slovenskega kmetstva zlasti po Brkinih tja do Istre, so preteklo jesen oropali ljudstvo za najmanj 60% vse sadne letine.

Lanska sadna letina je bila v Brkinih izredno bogata in lepa.

Prišel je čas trgatve, toda ker je O. F. hotela do pičice uresničiti svoje gospodarsko ropanje, je prav ta čas napovedala »mobilizacijo«. Može in fantje so se šli tolovaje, sadje in drugi pridelki so pa čakali pridnih rok, ki bi jih pospravili na dom.

Koliko milijonov narodnega premoženja samo na sadju je šlo lanske jesen v nič! Koliko je ostalo nepospravljenega! In koliko dražje bi bilo lahko sadje prodano, ako bi bilo trgano in ne samo — treseno!

Komunistom vse - drugim nič!

Toda gospodarska »obnova« OF gre še dalje ali vsaj v Il. Bistrici in v Trnovem je bilo do pred časa tako, da je svojim zanesljivim boljše situiranim »mužikom« pošiljala bone, ki so baje »plačljivi« po vojni in jim diktirala svoje potrebe, medtem ko je nezanesljivim diktirala potrebe brez bonov.

Se več — blago je treba tudi dostaviti — franco tu in tam! Žrtve morajo biti!

Toda ura, ko je OF marširala, je obšla! Narod, ki je bil izdajalsko zapeljan, se

je strezil in zavedel in ni več daleč čes, ko bo iz oči v oči obratunal še z zadnjimi slepci, ki so videli vse, vedo vse, za kaj gre, in kljub vsemu še danes podpirajo uničevalno delo komunistov v Reški dolini.

Daj Bog, da bi ilirskobistriški cerkveni patron sv. Jurij, katerega so Bistričani, posebno starejši, na tako slovesen način vsako leto v tem mesecu obhajali, res obvaroval ta prelepi trg za vselej te nesrečne kuge OF komunizma, ki ga je tuja drhal tudi v ta del Notranjske na tako izdajalski način in pod nacionalno krinko semkaj zanesla.

Obletnica Jakopičeve smrti

Leto resnih dni je že minilo od tedaj, ko je na težki življenjski poti onemogel naš največji iskatelec lepote v slikarstvu — Rihard Jakopič. Če je kdo izmed nas do dna doumel, da je življenje borba za luč in kruh, je to grenko resnico dojel Jakopič in jo izrazil v umetniških, ki bodo večni pomnik umetnika, ki mu je bila lepota, resnica in dobrota dokončni smisel življenja in se je te trojice oklepal z vso trmo in žilavostjo do zadnjega zdihljaja: dopolnjeno je. Z Jakopičem smo imeli in izgubili umetnika evropskega formata in zdi se mi, da ga Slovenci spričo njegove veličine še danes premalo cenimo in pomankljivo poznamo kljub Podbevškovi knjigi, ki pa komaj komaj zasluži, da nosi Jakopičovo častljivo ime. Jakopičeve umetnine so ena sama iz pesmi v pesem se prelivačola lepota, ki jo je trgjal iz svoje zdaj razbolele, zdaj vriskajoče duše in dostikrat na eni sami sliki toliko opoja, da ga naše na vsakdanjosti vajene oči ne morejo zajeti in ne doumeti. Jakopič je bil umetnik v vsem svojem ustroju in če si govoril z njim na cesti ali pa pri črni kavi, nikoli ni mogel zatajiti svojega umetniškega bistva, ki se je pa odražalo samo od sebe. Pri Jakopiču kot umetniku in človeku ni bilo nič narejenega, nič hlinjenega. Iz vsake njegove besede in vsakega njegovega giba je dihal lepota, resnica in dobrota, vse troje pa ožarjeno s prečudno ljubeznijo, kakršne je zmogel le umetnik po božjem navdahnjenju.

Grenki kelih življenja je pil s čudovito vdanim nasmeškom, kot da mu je od Boga ukazano: delaj in trpi. In delal in trpel je Jakopič, zato nas pa njegovo sleherni delo prevzame in omamlja, čeprav si dostikrat ne znamo razložiti. Kot sem rekel, je vsaka Jakopičeva slika pesem zase, če pa je kdaj pa kdaj prijel tudi za pero, tudi v vsako njegovo pisano besedo se je zlija pesem in vsa lepota, ki jo more iz besednega zaklada iztisniti le umetnik.

Jakopič je bil neutrudljiv umetnik in je delal nagonsko, na ukaz svojega iščočega duha, ki se je spokojil pred enim letom in našel mir pri večnem Umetniku, ki ga je ranili otroško ljubil. Slovencem pa zapustil zaklade, ki jih bomo znali ceniti kot zaslužijo šele kasneje.

Za obletnico smrti je Kos v svojem salonu (nebotičnikova pasaja) aranžiral skromno, pa zelo pristržno pietetno razstavo nekaj značilnih Jakopičevih del. Vsako zase nam odkriva umetnika od svoje strani, pa naj bo to: Dekle s havbo, begonija, sestrice, Sipine pri Šmarju ali pa risba žene. Lepota kar žari iz barv, kakršne je znal ustvariti le mojster Jakopič, neutrudljivi popotnik, iščoč vse svoje življenje lepoto, dobroto in resnico. In vsega tega nam danes tako manjka, da smo že bolni od tega, veliki umetnik pa spi v grobu, njegov duh pa morda moli, da bi se narod spametoval in se vrnil k lepoti, dobroti in resnici.

Pod slikami je tudi Jakopičev kip, ki ga je izdelal kipar Smerdu. Delo je vredno velikega umetnika in zdi se mi, da ga je Smerdu prav zato tako posrečeno dovršil, ker ga je delal z resnično ljubeznijo do umetnika.

To je vsaj majhen pietetni spomin na obletnico smrti velikega umetnika.

Jan Plestenjak

S kremo si namaži brado,
pa bo brije ti v naslodo!

BRIVNA KREMA
RAPIDA Brez mila,
brez pene
PROIZVODI: VAN KAIT

Velika noč med domobranci na Vrhniki

Domobranci so prinesli na Vrhniko novo življenje - Prosvetno življenje se obnavlja

Letošnja velika noč je bila za Vrhniko nekaj izredno lepega. Krasno vreme je počivilo etaro in mlado, da so se vsi počutili resnično pomlajene in da so po dolgih letih lahko zopet svobodno zadihali v pomladne dneve. Vse to praznično razpoloženje pa so počutili naši vrli domobranci v svojih lepih uniformah in s pesmijo na ustih. Kjer koli si srečeval te vrle fante z opustošenih krajev Dolenjske in Notranjske s častniki n podčastniki, si z njihovih obrazov bral navdušenje in borbenost za našo lepo sovetsko stvar.

Da ne opuste starih lepih slovenskih običajev in navad, so si domobranci omislili dati evetni deleži na Vrhniki še posebno obležje. V najlepšem jutru, okoli devete ure, ko so se Vrhniki vračali po cestah od službe božje, prepevaje domobranske koračnice k službi božji v cerkev pri Sv. Pavlu. Na čelu spreveda so nosili domobranci orjaško butaro iz bršljanja, bodičja, brinja, mačie in drugega pomladanskega zelenja in vso v travkih slovenske trobarvnice. Butara je bila štiri metre visoka in podprta s tremi podstavki — da je zgledalo, kot da fantje nosijo bandero. Ljudje so stali po cestah, občudovali fante in njihovo pesem in jih veselo pozdravljali. Prav tako so pričakovale četo, množice ljudi na cestah, ko se je vračala po končani službi božji iz cerkve.

Na veliko soboto popoldne ob 5 je bila po dveh letih zopet velikončna procesija. Presenetljivo velika udeležba je izpričala hrepenenje ljudi po procesiji. Pobožna molitev se je spajala s petjem velikončnih pesmi. Vso slovesnost je pa povečala udeležba celokupne vrhniške domobranske posadke. Po procesiji je nastalo po cestah praznično vrvenje, kot že več let ne, in spet so ljudje veselo pozdravljali po cestah domobranske čete, ki so se vračale s petjem koračnic. Na dvorišču Jelovškove kasarne je bilo vse okrašeno s spleti zelenih vencev in sredi med oleandri so bile razmeščene belo pogrnjene mize in na njih skromen velikončen blagoslov, ki ga je priredil vojak in častnikom s podporo nekaj ljubeznivih ljudi neki narednik. Poleg poveljnika g. majorja Lehmana, so se udeležili tega domačega blagoslova tudi višji policijski vodja von Kampitz s podčastniki, g. župan Hren s tajnikom g. Jerino in odvetnik g. Marolt. Vojni kurat g. Zavbi je opravil blagoslovitveni obred in imel prigoden nagovor. Ob harmoniki in petju se je nato razvila prav pristrna domača vojaška zabava.

Na veliki ponedeljek popoldne pa se je vršila v dvorani »Prosvetnega doma« pogostitev vrhniške domobranske posadke. Uvodoma je bil na sporedu voj-

ni žurnal v filmu, ki mu je sledil govor vojaškega sodnega častnika g. nadporočnika Finka, deklaracija domobranci Lendija in petje domobranskih koračnic ob spremljevanju harmonija. Gospa Hrenova, soproga vrhniškega župana, pa je s pomočjo odvetnika g. Marolta in ob sodelovanju brhkih vrhniških, starovrhniških in virjanskih gospodičen pripravila našim domobrancem toliko dobrot, da so bili kar presenečeni in navdve hvaležni nad toliko pozornostjo Vrhnčanov in Verjanov. Prijazno razpoloženje je vladalo kar kake štiri ure, nakar so se fantje vrnili v vojašnice na dela in službo.

Tako je bilo videti ob praznikih, da so naši vrli domobranci prinesli v doseganje vrhniško mrtvilo novo veselje in novo razpoloženje in da so si namah pridobili pri vsem prebivalstvu simpatij in spoštovanja.

Tudi Bela nedelja ni smela ostati pozabljena kot mala velika noč. Popoldne ob 4 je vprizorilo Prosvetno društvo na Vrhniki v korist Socialne pomoči pravilnično igro »Snežuljičat«. Po treh letih premora je bilo zopet nekaj razvedrila in duševne hrane za naše malčke in pa za odrasle. Nabito polna dvorana Prosvetnega doma je bila temu dokaz. Ze imena igrancev so bila porok za popoln uspeh in vstopnice so bile razprodane že par dni pred predstavo. Igro je vodil in režiral g. Japelj Pavle, ki je po 15 letni oddatnosti zopet krepko prijel za delo. V igri je bila gotovo najodličnejša ljubka Snežuljičica, ki jo je igrala gđ. Francka Ogrinova in Stare Vrhnike. Namah je osvojila srca malčkov. Odlična je bila kraljica v osebi gđ. Minke Jerinove; lovec v osebi g. Finka je pokazal, da je star in preizkušen igralec. Zlasti v drugi sliki je pokazal vse svoje zmožnosti. Prav dober je bil kraljevič, ki ga je igral g. Cukala. S svojo odlično komiko pa sta poživila igro Frice v osebi g. Molka in Frace v osebi g. Japelj Lovra. Mladina se jima je od vsega srca nasmejala. Jasno je, da tudi škrateljčki niso zaostajali. Oba angelca sta prav pristrno odpele ljubeč duet. Vse je bilo lepo. Taka igra, scenerija, luč v lanih razmerah, le maske so nekoliko šepale, kar pa bo pri prihodnji predstavi že izboljšano.

Prosvetno društvo je ponovilo predstavo v četrtek 20. t. m. popoldne za otroke in za domobranci, v nedeljo, dne 23. t. m., bo pa zopet ljudska predstava. Kakor je znano, se pripravljajo na Vrhniki še cela vrsta prireditev, kar je dokaz, da je prosvetno gibanje na Vrhniki spet zaživelo in da je treba nadoknaditi, kar je bilo v letih prisilnega počitka zamujenega.

V. P.

Pretirano besedičenje o vitaminih

Ljubljana, 22. aprila.

Kar nekam v modo je prišlo sedaj, ko je prehrana ena naših glavnih skrbi, besedičenje o vitaminih. Je že prav, da so ljudje poučeni o pravilni prehrani, toda vsa propaganda za vitamine izgleda, kakor da bi morali ljudje kar v trgovinah naročiti na primer: »Dajte mi pol kilograma vitaminov!« Prav upravičeno se zlasti starejši ljudje sprašujejo: »Kaj je bilo pa prej, dokler ljudje še niso iznašli vitaminov? Le kako so mogli živeti? Mi, starejši, v mladih letih nismo nikoli nič slišali o vitaminih, pa smo le živeli in še kar dobro, tudi zdravi smo bili vedno!«

Ti starejši ljudje imajo prav, zakaj vitamini niso nikakršna nova iznajdba, temveč so le odkritje. Kristof Kolumb tudi ni Amerike »iznašel«, temveč jo je le odkril. Naši ljudje pa so podzavestno že davno vedeli za vse te vitamine, samo, da so jim rekli drugače, bolj po domače, vse pa so dali pod skupni imenovalec: zdrava hrana.

Najbolj v modi je vitamin C. Je tudi najbolj potreben človeku, zakaj če ga v hrani ni, zboli človek za skorbutom, otroci pa še pogreje za rahitizmom. Bolezni skorbut v naših krajih skoraj ni in tudi na širokih morjih mornarji nič več ne obolevajo za njo, odkar so odkrili njene vzroke. Tako skorbut kakor rahitis se poznata predvsem na zobovju, ki prične izpadati, dalje na slabih kosteh in sličenem. Naši stari dedje so imeli zdrave zobe in sicer brez ščetk in brez vitaminov. Ščetko jim je nadomeščal star, črn in trd kruh, ki je temeljito osušil zobovje, vitamine pa so v dovoljni meri uživali v prenem sadju, avčem in kislelem mleku, solati in deloma tudi v prekajenem mesu. Naša domača hrana nam daje v popolni meri tega najbolj potrebnega vitamina, ako le jemo malo eveže solate, kako jabolko ali na zraku posušen krehelj (ne na vroči peči) ali žlico surovega ze-

lja ali pa morda požirek surovega mleka, poleg druge hrane.

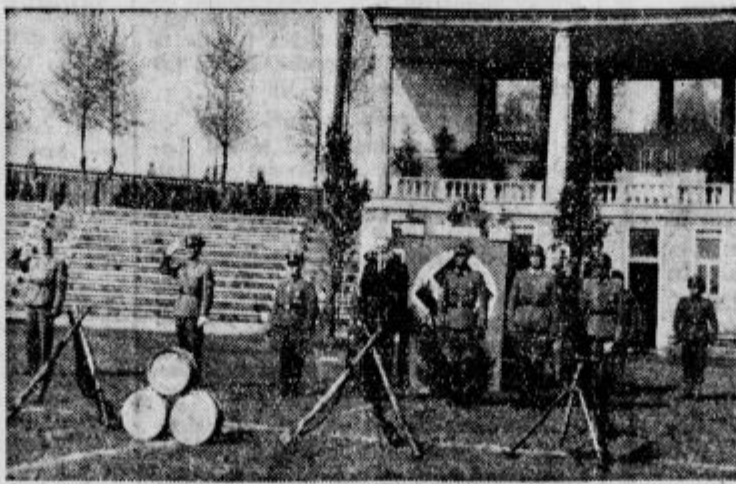
Res je namreč, da žitna hrana, mastno meso, mesne in zelenjavne konzerve, zlasti pa jajca, nimajo tega vitamina. Prav zato so včasih zbolevali mornarji za skorbutom, ker so jedli samo meso in nič presnega. Kakor hitro pa so pričeli na ladiah uživati tudi kisel zelje in zlasti citrone, so postali proti tej bolezni odporni. Krompir ima res pod kožo nekaj tega vitamina, toda le, dokler je surov. Vročina, ki je za kuhanje potrebna, uniči vitamin C. Ker surovega krompirja ne moremo jesti, bomo torej gledali, da pridemo do žlice presnega zelja ali do kakega radiča, regrata, motovile in druge solate, pa bomo imeli dovolj tega vitamina. Citron, ki so bogate tega vitamina, sedaj ni več, toda imamo dovolj domačega nadomestila. Pozneje bomo jedli sem in tja pest borovnic, morda češnje in poleti ter v jeseni drugo sadje. Med domačim sadežem so najbolj bogate vitamini C kosmulje, in to celo v bolj obilni meri kakor citrone. Tudi grozdje, ribez in slivno sadje ima dovolj tega vitamina.

Držimo se torej zdrave domače hrane, pa bomo zdravi in bo naše telo imelo na razpolago dovolj vseh vitaminov, zlasti vitamina C. Kdor pa hoče v teh časih jesti samo kuhano ali pečeno meso, jajca, konzerve, sam kruh, makarone in riž, ta bo seveda kmalu čutil na svojem telesu, kaj se pravi nezdrava hrana, pa naj bo še tako razkošna in draga. To je va preprosta, stara resnica o pravilni prehrani in o tako učenih zadevah, kakor je ravno vitamin C.

Slovenci! Naj ne bo slovenske družine, ki ne bi bila vpisana v farne knjige Marije Pomagaj med Marijinemu Srcu posvečenimi družinami!

Ein Mädchen überreicht ein Strauss Blumen dem Landeswehroffizier. — Dekle izroča cvetje domobran. častniku.

Vor der Tribüne während der Vereidung. — Pred tribuno med zaprisogo.

Die Landeswehrmusik erhielt Blumensträuße. — Domobranska godba je tudi prejela mnogo cvetja.

